

Các bình luận gần đây về việc Tổng thống M Barack Obama hủy kế hoạch tham dự Diễn đàn Hợp tác Châu Á – Thái Bình Dương (gọi tắt là APEC) tại Bali và Hội nghị Thượng đỉnh Đông Á (gọi tắt là EAS) tại Brunei vào phút chót đã phản ánh rõ ràng lối tư duy cố định “trò chơi bên c bên mặt”. Điều này đã dấy lên mối lo ngại về độ tin cậy của chính sách “xoay trục” sang Châu Á của Mỹ, và việc Trung Quốc lợi dụng sự vắng mặt của Mỹ trong cộng hòa này vì thế của mình và vì các quốc gia ASEAN.

Tuy nhiên, chính trị quốc tế hiếm khi đi theo lối tư duy như phần này. Trên thực tế, vì nhiều lý do, Trung Quốc khó có khả năng tận dụng sự vắng mặt của Mỹ trong cộng hòa này vì thế của mình ở Đông Nam Á. Lý do đầu tiên đó là các nhà lãnh đạo khu vực hiểu rõ rằng một chuyên viên bí mật của thông tin Đông Nam Á không có nghĩa là chín lăm Châu Á-Thái Bình Dương của Mỹ sẽ thay đổi. Các nước Ấn Độ trong khu vực như Malaysia và Indonesia ưu tiên ưu tiên lý do không tham dự hội nghị Ấn Độ này của Tổng thống Obama. Thay vào đó, Ngoại trưởng M John Kerry đã thay mặt Tổng thống M tham dự các cuộc họp và truyền tải thông điệp chủ chốt mà các nước Đông Nam Á muốn nghe, đó là: Mỹ ủng hộ Trung Quốc và các nước láng giềng quyết định một cách hòa bình các tranh chấp lãnh thổ biển Đông.

Lý do thứ hai, thông điệp này đã làm lúng túng “gót chân Achilles của Trung Quốc” tại Đông Nam Á, đó là trong khi các quốc gia ASEAN muốn nghiêng về phán quyết Bắc Kinh không sẵn sàng thỏa hiệp về những yêu sách chủ quyền lãnh thổ trong Ấn Độ của mình tại Biển Đông. Tại thủ đô Darussalam của Brunei, Thủ tướng Trung Quốc Lý Khắc Cường không chỉ nhắc lại “quyền không thể chia sẻ” của Trung Quốc trong phạm vi “ngôi làng 9 on”, mà còn lên tiếng cảnh báo các quốc gia không liên quan trực tiếp bao gồm Úc và Nhật Bản nên đứng ngoài tranh chấp Biển Đông. Do vậy, Trung Quốc đã không có mặt tiên tri trong việc thuyết phục các nước ASEAN tin vào ý nghĩa hòa bình của mình. Nói một cách ngắn gọn, hành động công nhận của Trung Quốc tại Biển Đông đã làm gây nên tình trạng mất lòng tin kinh niên giữa Bắc Kinh và các nước ASEAN. Nó cũng mở ra không gian cho các nước ngoài khu vực như Nhật Bản tăng cường vai trò an ninh tại Đông Nam Á.

Thứ ba, kết quả là, những hành động công nhận của Trung Quốc đã khiến cho các nước Đông Nam Á bức bối “cân bằng bên trong” hoặc “cân bằng bên ngoài” nhằm để phó lý Trung Quốc. Ví dụ như trường hợp của Nga, Việt Nam đang phát triển các khả năng “chống tiếp cận và phong tỏa khu vực” (A2/AD) để phó lý sự mở rộng biên ngày càng gia tăng tại khu vực của Trung Quốc. Sau hàng thập kỷ phiếm vị các vấn đề an ninh biển, Philippines đang ra sức xây dựng một sự mở rộng “phòng thủ tin cậy tại biển” để phó lý Trung Quốc. Các nước khác rõ ràng đang phòng ngừa rủi ro trực tiếp khả năng công nhận gia tăng tại Biển Đông. Ví dụ như Singapore đã mua thêm khai luận phiên bản 4 tàu chiến ven biển (Littoral Combat Ships). Nước này cũng có nhiều khả năng sẽ là chủ sở hữu máy bay chiến đấu liên hợp (Joint Strike Fighter - JSF), điều này sẽ giúp tăng cường quan hệ hợp tác quân sự giữa Singapore và Mỹ.

Thứ tư, những lập luận cho rằng sự vắng mặt của Tổng thống Obama là bằng chứng cho sự thiếu cam kết trong việc thực hiện chính sách xoay

trc sang Châu Á u cha tha áng. Thông thng, có hai luân iêm c a ra.. Th nht là Washington quá bn rn vì vn Trung ông và th hai là M không có tin h tr Lu Nm Góc thc hin chin lc xoay trc sang Châu Á – Thái Bình Dng. Lp lun u tiên không nhân thc c viéc rng M vn là một siêu cng toan câu vì nhng trách nhim toàn cu - chi vì bài phát biu gn ây ca Tng thng Obama trc i Hi ng Liên Hp Quc cp n vn Trung ông nhu hn Châu Á – Thái Bình Dng không có ngha là M t nhiên không con quan tâm ên Châu Á.

Lp lun th hai cung không thuyt phc. Bt chp nhng áp lc t ngân sách quc phòng ca M, Lu Nm Góc vn ang tip tc chuyn nhng hê thông v khí quan trng vào khu vc Châu Á – Thái Bình Dng. Hi u tháng 10 va qua, quan chc M thông báo M s trin khai máy bay do thám không ngi lái (Global Hawk UAVs) ti Nht Bn vào u nm 2014. Và n nm 2017, Thy quân lc chin M s bt u a máy bay tàng hình (F-35Bs) ti Nht, ánh du s trin khai máy bay chiến âu liên hp lân u tiên ngoài lãnh th M. Mt khác, Thy quân lc chin M cng ang xây dng một c s n trú quân s mi và hin i o Palawan ca Philippines giám sát Bin ông. ng bng trên o s c nâng cp phù hp vì chin lc không vn ca M (và có thê la c máy bay chin u). Nói cách khác, Philippines là bc mi nht trong chin lc của My nhm tng cng s hin din luân phiên ca Thy quân lc chin M ti Châu Á – Thái Bình Dng, làm cn tr áng k cac kê hoạch quân s ca Trung Quc.

Cui cùng, các nc ng minh ca M sn sàng ganh vac nhiều hn ê h tr cho chin lc xoay trc ca M. Trong ó, Uc là mt ví d in hình. Th tng Abbott va công b quyêt nh của chính phu chia s chi phí tài chính nhm tng cng s hin din ca Thy quân lc chin M min Bc nc Uc. ng thi, vic ông t thái ng h Th tng Nht Bn Shinzo Abe (mt ng minh chin lc Châu Á khác ca M) ti các hi ngh thng inh, bao gm c vic tha nhn rng Tokyo cn óng mt vai trò ch ng hn trong an ninh khu vc, ã khin ông bi nhiều y kiên chi trích Bc Kinh .

Tt nhiên, iu này không có ngha là Uc và các nc ng minh, i tác ca M ông Nam Á gi s chuyên hng chng li Trung Quc. Nhng các nc này u có li ích then chôt trong vic duy trì s hin din ca M ti khu vc và nhn thc sâu sc v thi iêm cân ong vai tro ca mình. Tóm li, Trung Quc khó có th lam suy yêu v trí ca M ông Nam Á./.

Benjamin Schreer - Viên Chính sách Chiến lc Uc (ASPI)

Su tm: Lê Phú Nguyñ

Ngun: Nghiên cu Bin ông